

Bijlage HAVO
2011

tijdvak 1

economie (pilot)

Bronnenboekje

Opgave 1

bron 1 het stabiliteits- en groeipact

Na de totstandkoming van de Economische en Monetaire Unie (EMU) in 1997 zijn tussen de deelnemende landen afspraken gemaakt die de stabiliteit (waardevastheid) van de euro moeten garanderen.

Enkele van deze afspraken zijn:

- het begrotingstekort mag niet meer bedragen dan 3% van het bbp;
- de staatsschuld mag niet hoger zijn dan 60% van het bbp;
- het is niet toegestaan dat EMU-landen elkaar financieel bijstaan;
- elk deelnemend land verplicht zich om regelmatig betrouwbare economisch-statistische informatie te geven aan de Europese Commissie;
- een land kan niet door de overige lidstaten uit de EMU worden gezet, maar kan wel vrijwillig vertrekken.

bron 2 uit een persbericht van de Eurogroep¹⁾

LUXEMBURG, voorzitter Jean-Claude Juncker: “Nu is het spel uit!”

“Het rapport dat Eurostat – het Europese statistiekbureau – deze week uitbracht over de statistische chaos die de Griekse overheid de afgelopen jaren heeft geproduceerd om EMU-landen om de tuin te leiden, is vernietigend. Dat de Griekse overheid uitgaven buiten de begroting hield om destijds lid te mogen worden van de EMU was al bekend. Het land kon door de euro meeliften op de lage rente die Noord-Europese landen op hun staatsleningen betalen. De Griekse overheid zelf geeft nu meer informatie over deze misleiding. De financiële markten reageerden direct door de rente voor Griekenland te verhogen.”

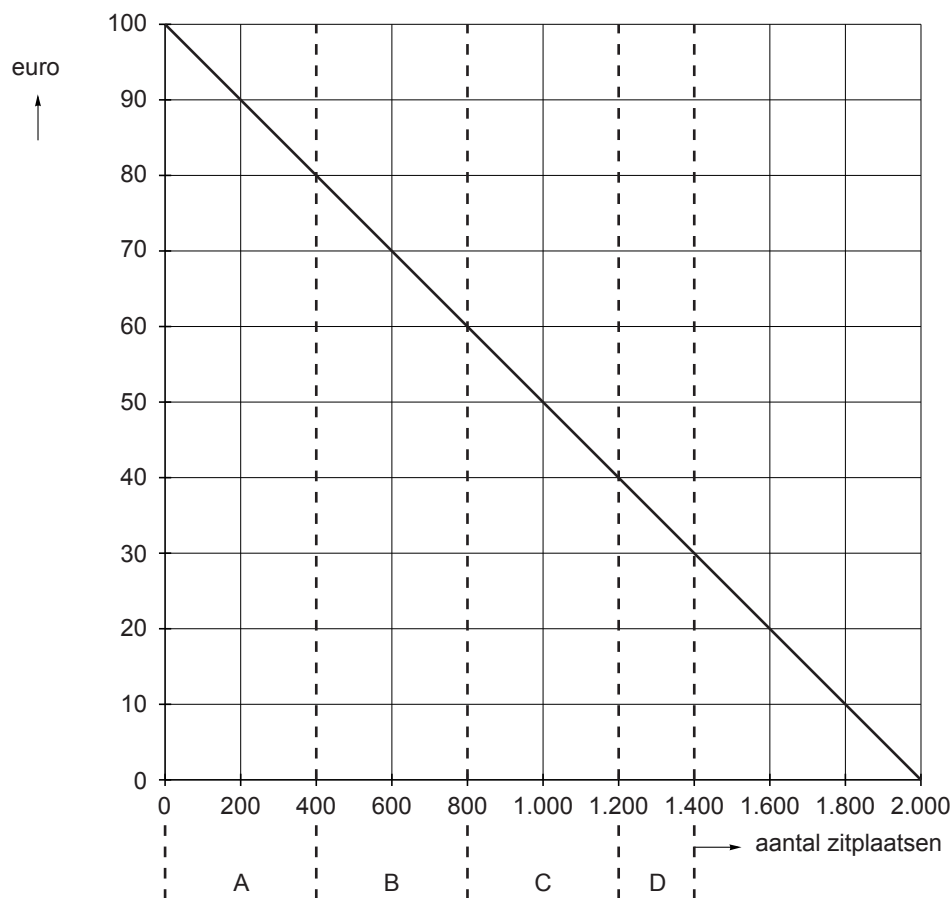
noot 1 De Eurogroep bestaat uit de ministers van Financiën van de EMU-landen.

Opgave 2

bron 3 vraag en aanbod van zitplaatsen in theater 'De Ontmoeting' en totale kosten van de musicalproductie Plankenkoorts

$Q_v = -20P + 2.000$	Q = aantal zitplaatsen
$Q_a = 1.400$	P = prijs per zitplaats in euro (€)
totale kosten bij marktevenwicht	€ 8.358.000

bron 4 het voorstel van Roymans

Toelichting:

- De letters A, B, C en D geven de verdeling van de betalingsbereidheid in vier groepen weer, uitgaande van een maximale zaalbezetting van 1.400 zitplaatsen.
- Voor elke groep geldt een vaste prijs per zitplaats, gebaseerd op de minimale betalingsbereidheid van die groep vragers.

Opgave 3

bron 5 overheidsfinanciën verbeteren via de woningmarkt

uit een opinieartikel in een krant:

Schaf de hypotheekrenteaftrek af

Ruim de helft van het aantal huishoudens in Nederland krijgt subsidie op de eigen woning via de fiscale aftrek van de hypotheekrente. Deze aftrek heeft een verstrend effect op de woningmarkt. Mijn voorstel: schaf de hypotheekrenteaftrek af!

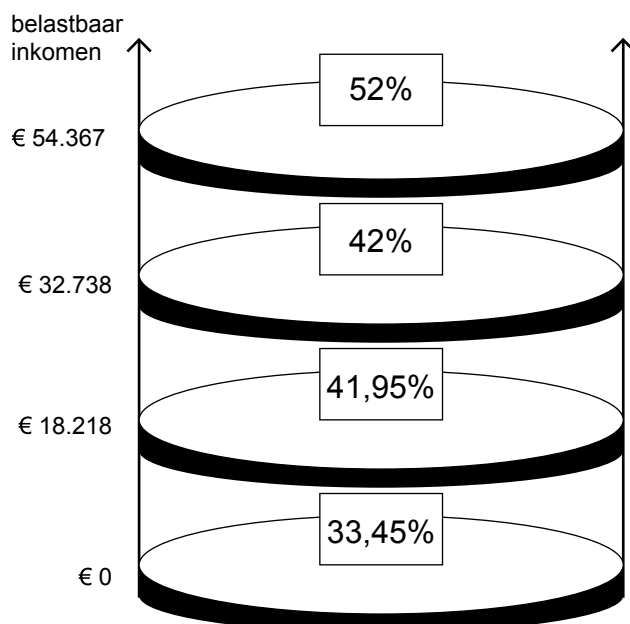
Het afschaffen van deze maatregel kan de overheid jaarlijks een forse 'besparing' opleveren. Schattingen lopen uiteen van 11,5 miljard tot ruim 14,5 miljard euro extra belastinginkomsten die de overheid nu nog misloopt.

uit een interview:

Pas op met afschaffen hypotheekrenteaftrek

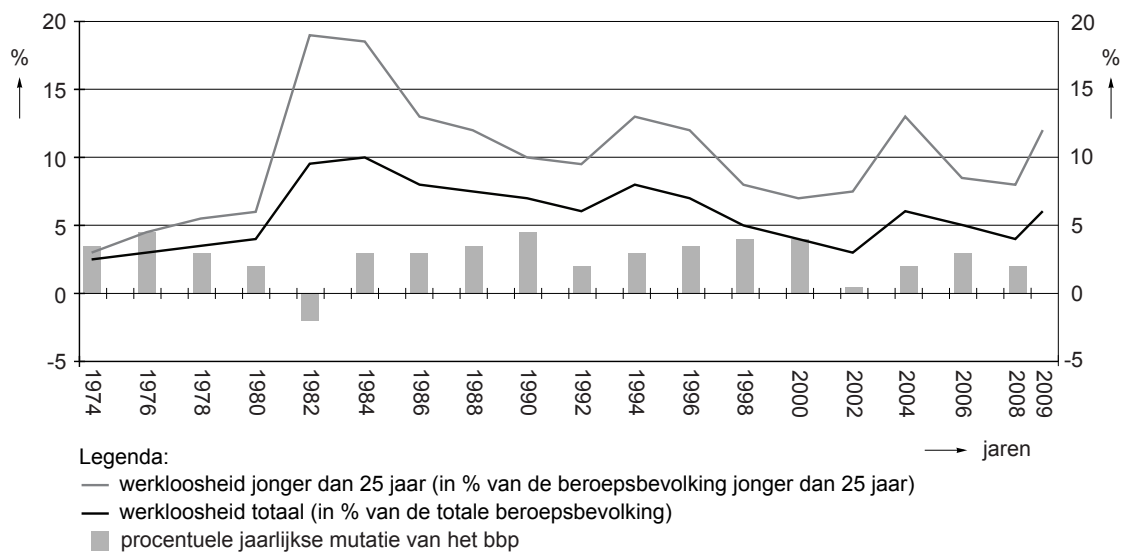
Volgens Nout Wellink, president van De Nederlandsche Bank, moet de hypotheekrenteaftrek voorlopig niet beperkt of afgeschaft worden: "Dit soort maatregelen moet je nemen op de top van de conjunctuur. Dan heeft het een anti-cyclische werking. Nu is niet het juiste moment; de economie is wel herstellende van de grootste crisis sinds de jaren dertig, maar zit nog in een laagconjunctuur."

bron 6 tarieven inkomstenbelasting 2010

Opgave 4

bron 7 conjunctuur en (jongeren)werkloosheid in Nederland: 1974-2009

bron 8 werkloosheid onder jonge mannen van 15 tot 25 jaar in verhouding tot de werkloosheid onder mannen van 25 tot 55 jaar; Nederland (NL) en de Europese Unie (EU): 1987-2009.

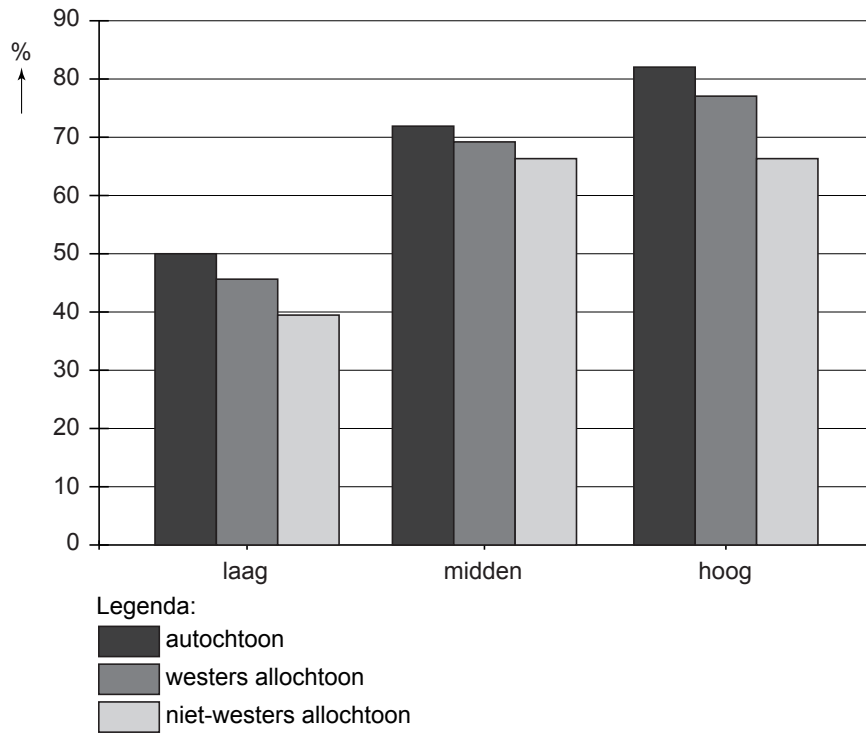

Toelichting:

De index (verticale as) in bovenstaande grafiek is als volgt berekend:

$$\frac{\text{werkloosheidspercentage mannen 15 tot 25 jaar}}{\text{werkloosheidspercentage mannen 25 tot 55 jaar}} \times 100$$

bron 9 deelname aan betaalde arbeid in Nederland (2009)

Toelichting:

netto arbeidsparticipatie (verticale as)	procentuele deel van de beroepsbevolking dat deelneemt aan betaalde arbeid
opleidingsniveau (horizontale as)	laag: basisonderwijs en vmbo midden: mbo, havo, vwo hoog: hbo en wo

Opgave 5

bron 10 wel of geen doping en de pay-off van een Tour-deelname

		Adrie den Hollander	
		geen doping	wel doping
<i>Bernard Maillot</i>	geen doping	35 ; 35	15 ; 60
	wel doping	60 ; 15	20 ; 20

Toelichting:

- Elk bedrag is een saldo ($\times \text{€ } 10.000$) van opbrengsten min kosten. Bij de kosten wordt alleen gekeken naar de extra kosten in geval van dopinggebruik.
- Opbrengsten Tourdeelname: prijzengeld, beloning sponsoren, reclame-inkomsten, startgeld.
- Extra kosten dopinggebruik: aanschaf doping, medische begeleiding, toekomstige gezondheidsrisico's, risico op inkomstenverlies bij betrapt worden.
- Cursief weergegeven zijn de bedragen voor Bernard Maillot; vet de bedragen voor Adrie den Hollander.

bron 11 drie alternatieven voor de matrix van bron 10

alternatief 1

		Adrie den Hollander	
		geen doping	wel doping
<i>Bernard Maillot</i>	geen doping	20 ; 20	15 ; 60
	wel doping	60 ; 15	35 ; 35

alternatief 2

		Adrie den Hollander	
		geen doping	wel doping
<i>Bernard Maillot</i>	geen doping	35 ; 35	45 ; 25
	wel doping	25 ; 45	20 ; 20

alternatief 3

		Adrie den Hollander	
		geen doping	wel doping
<i>Bernard Maillot</i>	geen doping	20 ; 20	45 ; 15
	wel doping	15 ; 45	15 ; 15

bron 12 een antidopingvoorstel voor de wielersport en een reactie

Het gebruik van doping in de wielersport is blijkbaar niet uit te bannen. Ondanks het huidige antidopingbeleid met strenge opsporing en straffen blijven professionele wielrenners doping gebruiken om hun prestaties te verbeteren. Bedenk ook dat een professionele wielrenner op zeer jonge leeftijd, meestal rond de 35 jaar, stopt met de wedstrijd sport. Hij moet dus in ongeveer 15 jaar het totale inkomen verdienen om daar vervolgens nog vele jaren van rond te komen.

Volgens de sporteconoom Thomas Velo is het logischer om te kijken naar financiële prikkels die doping een minder aantrekkelijk alternatief maken. Dat moet dan gebeuren door een deel van het salaris en het totale prijzengeld pas als 'pensioen' uit te keren, als de renner kan aantonen dat hij in zijn loopbaan geen doping heeft gebruikt.

Reactie van econoom Teugels:

"Vanuit het standpunt van een individuele renner kan ik me indenken dat het voorstel van Thomas Velo aantrekkelijk is. Maar als ik alle kosten en opbrengsten van de huidige dopingcontroles in de wielersport op een rij zet, kom ik tot een verrassende conclusie: een wielersport met dopingcontroles levert een lagere maatschappelijke welvaart op dan een wielersport zonder dopingcontroles!"

vrij naar: www.mejudice.nl